

"תפיסת האבטחה" - 'שולחן ערוך' מקובע או מסגרת משתנה ומתעדכנת?

עיון ודין במושגי יסוד, עקרונות מפתח

הביטוי המרכזי, שבו עושים שימוש בעולם האבטחה הוא: "תפיסת האבטחה". מן הראוי, אפוא, להתעמק בפירושו המילולי, מובנו המעשי והקשרו המקצועי:

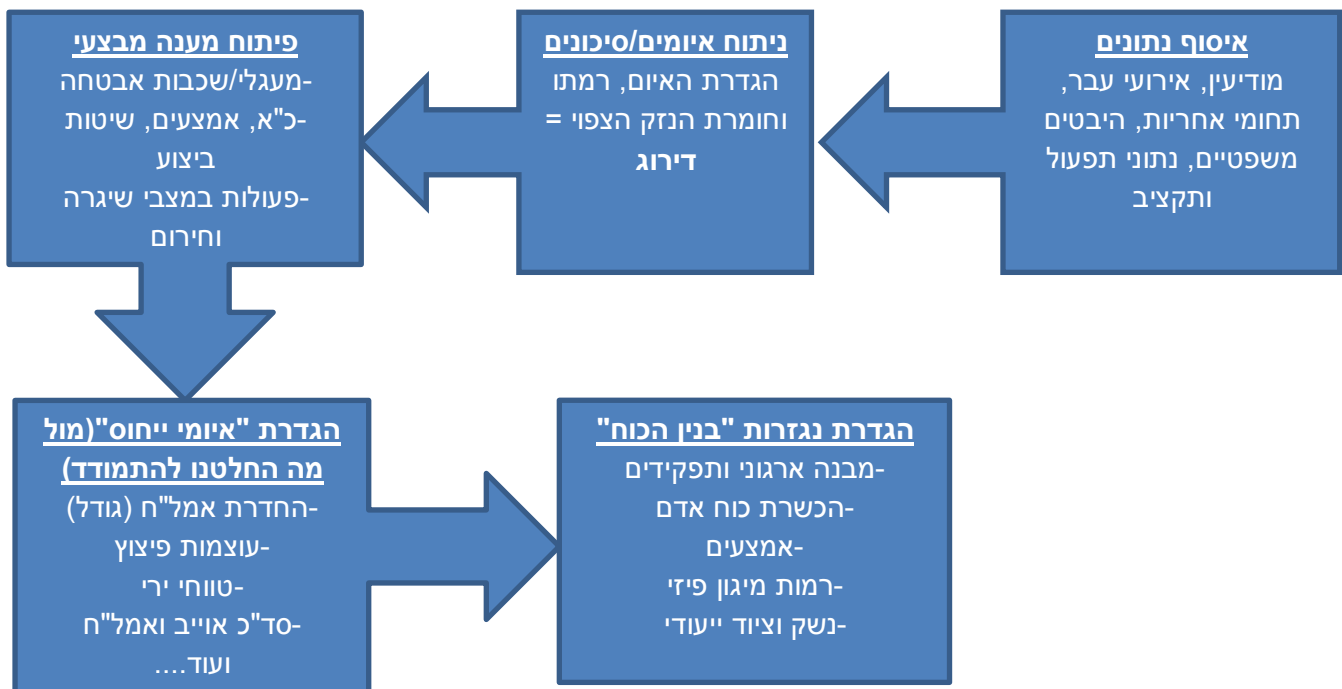
המושג "תפיסה" מפורש במילונים השונים ב-3 הקשרים: **הפיזי** - אחיזה בחפץ, **החישתי** - קליטה ועיבוד גירויים חיצוניים (פרספציה) **והרעיוני** - תפיסה מופשטת של רעיון או מערכת כללים וערכים למימושו (קונספציה). מאמרי זה יתמקד במובן הרעיוני של המושג ובהקשר ההתמודדות מול פח"ע, לצורך מיקוד.

בעולם האבטחה פירוש הדבר מערכת עקרונות, כללים וערכים כדי לתכנן, לנהל ולהפעיל מערך אבטחה על כל היבטיו. האחריות לגיבושה של תפיסת האבטחה מוטלת על ה"גוף המנחה". **אין נפקא מינא אם מדובר ביוזמת ה"מנחה" או באישור הצעה של ה"מונחה"**. גם אם מדובר בהצעה שעובד "גוף מונחה" מיוזמתו, מרגע ש"חתם" עליה ה"גוף המנחה" האחריות ליישומה ותוצאותיה מונחת לפתחו שלו כאילו הוא עצמו פיתח אותה.

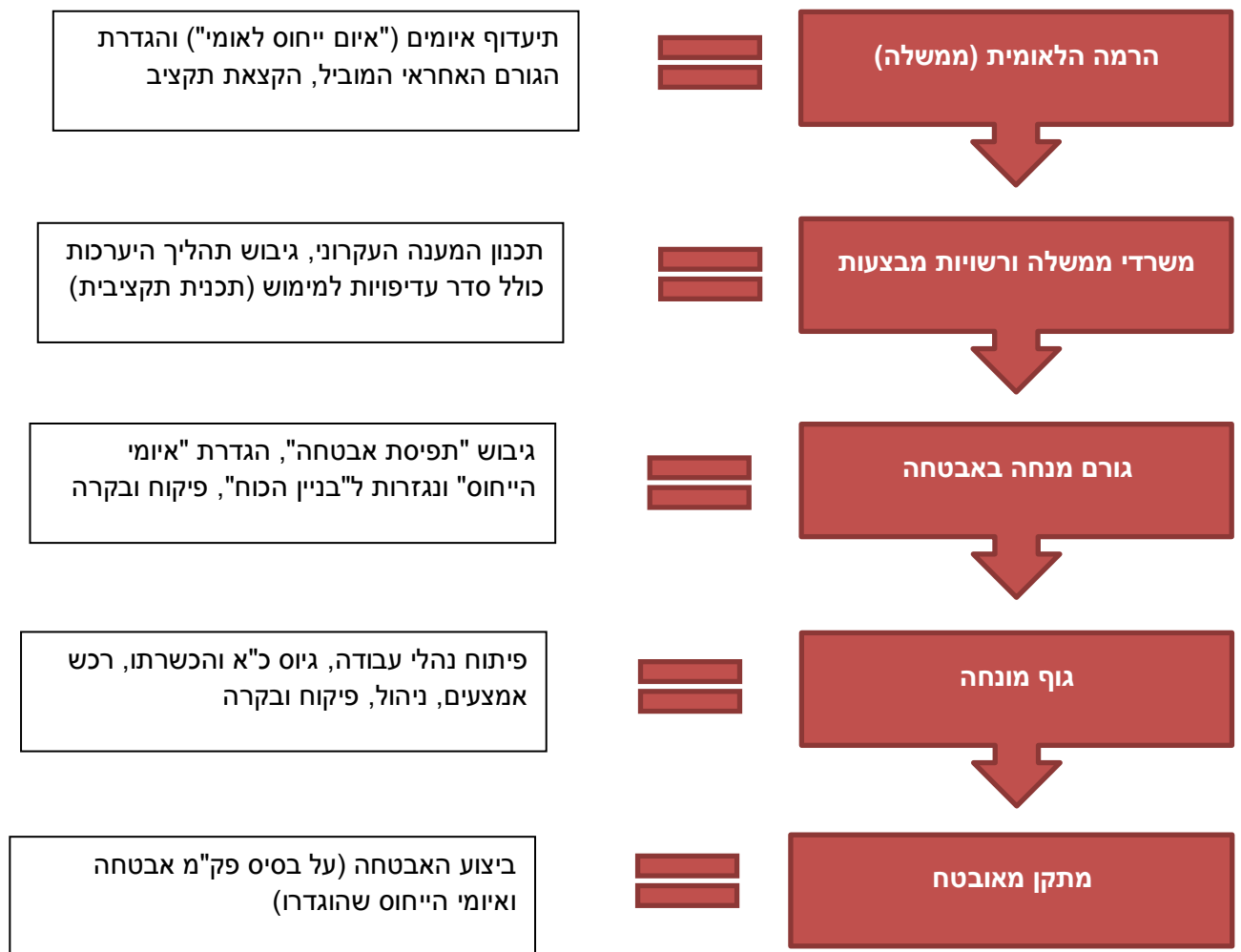
ומה באשר לגופים שאינם מונחים? אנסה להשיב על כך בסוף המאמר...

תהליך גיבוש תפיסת האבטחה

התהליך העקרוני כולל 5 שלבים עיקריים:

התהליך הנ"ל הינו גנרי במהותו (בכל האמור בתחום הביטחון) וניתן ליישום בכל רמת תפקוד ארגונית (בהתאמות מתבקשות), החל מהרמה הלאומית ע"י ראש הרשות המבצעת, דרך משרדי הממשלה וגופי הביצוע וכלה במתקן המאובטח וצוות האבטחה, כמתואר להלן:

ניתן לראות מהתרשים לעיל כי ככל שרמת התפקוד הארגוני זוטרה כך עולה הרזולוציה בהתייחס לתפיסת האבטחה וגיבושה.

"איום", "איום הייחוס" ו"מעגלי אבטחה" כגורמי השפעה על תפיסת האבטחה

הכרת משמעותם של 3 הביטויים לעיל מחוייבת להבנת השפעתם על תפיסת האבטחה:

איום - היכולת הפוטנציאלית (ידועה או מוערכת) של גורם, לסכן בצורות שונות וברמות חומרה משתנות, ישות ארגונית אחרת (נקבע ע"י הגורם המודיעיני)

"איום הייחוס" - החלטה ניהולית, הקובעת מול איזה מרחב מוחשי של האיום יינתן מענה מלא (נקבע ע"י דרג ניהולי בכיר ומוסמך ב"גוף המנחה" או בארגון שאינו מונחה)

מעגלי אבטחה - דפוס פריסה מבצעי המבוסס על רצועות היקפיות טריטוריאליות ופעולות אבטחה יזומות, במטרה: להקשות, לסכל ו/או למנוע מהאויב/יריב לממש כוונתו לבצע זממו. (נקבעים בתפיסת/תכנית האבטחה).

כלומר, ככל שהאיום משתנה בהיקפו/חומריותו, ניתן להתאים ביחס ישר את תשומות האבטחה שנקבעו בתפיסה. כך הדבר גם במעגלי האבטחה - ככל שהמעגלים החיצוניים אפקטיביים יותר, ניתן לרדד תשומות אבטחה במעגל הפנימי, ולהיפך.

באשר לאיום הייחוס: הוא עצמו מושפע משני המושגים האחרים, וככל שרזולוציית איום הייחוס תהא נמוכה/גבוהה יותר כך ישפיע הדבר על שיטות הביצוע ונגזרות בניין הכוח, ביחס ישר.

שינויים ב "תפיסת האבטחה" - מחוללים ומשמעויות

נמצאנו למדים עד כאן כי "תפיסת האבטחה" אינה רעיון מאובן ומקובע והצורך לבחון תקפותה ואופייה באופן שוטף, ברור ואף חיוני. יחד עם זאת שינויים תכופים מידי טומנים בחובם משמעויות כגון: שינויי הכשרה, התאמת אמצעים, הטמעת שיטת הפעולה ושינויים בהיקפי כוח אדם. קל מאוד לצמצם, אך ביום פקודה ייקח זמן לבנות יכולות מחדש. מחוללי השינוי בתפיסת האבטחה יכולים להיות אותם 3 המושגים שדנתי בהם לעיל אך גם תוצאה של חשיבה מבצעית מחודשת הנותנת מענה לאיומים ע"י שימוש ב"מכפילי כוח", טכנולוגיות, שיטות ביצוע אחרות ופריסה מבצעית שונה. אך חשוב להבהיר: אין כאן "כפתורי פטנט" שבלחיצה מביאים מזור מידי וקל לכל בעיות האבטחה ו"במחירי מבצע". שינוי במרכיב אחד ידרוש התאמות במרכיבים אחרים, שאם לא כן עלול להיווצר פער בלתי צפוי ולא תמיד ההיערכות החדשה משמעותה חיסכון כספי. "כלל האצבע" המתאים לכך הוא עיקרון "הפארטו" לפיו יש לאתר את אותם 20% של הגורמים ל 80% מהבעיות.

ומה באשר לגופים שאינם מונחים? מי יגבש עבורם את תפיסת האבטחה?

- ראשית חשוב לציין כי במגזר זה מטרות האבטחה אינן רק פח"ע אלא יותר פחת, אובדן, גניבות, מעילות ושרידות עסקית (הקיימות גם בגופים המונחים, אלא שאלו אינם בתחום ההנחיה של המנחה המקצועי)
- העקרונות שפורטו לעיל ישימים גם לעולמות הנ"ל, בהתאמות התוכן המתבקשות.
- בהיעדר גורם מקצועי מנחה, יש לפעול בשיטת "אם אין אני לי, מי לי?" כלומר, על כל מנכ"ל/מנב"ט ליזום פעולה עצמית לגיבוש תפיסה המתאימה לו ולתקפה ניהולית ומשפטית ככל שנדרש. ניתן ואף רצוי, כמובן, להיעזר בגורמי מקצוע אחרים בבחינת: Implementing Best Practices (יישום הפעולות הטובות ביותר)

שמוליק ברק (סנ"ץ בדימוס), חבר הנהלת הפורום לביטחון ואבטחה

לתגובות והערות: shmulik30@gmail.com